

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессияси тўғрисида АХБОРОТ

29 апрел куни Тошкентда иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессияси ўз ишینی бошлади. Парламент сессияси ишда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов иштирок этмоқда.

Мажлис залда Вазирлар Маҳкамаси аъзолари, марказий ташкилотлар раҳбарлари, хорижий давлатлар элчилари ва дипломатик корпуснинг бошқа вакиллари, мамлакатимиз ва чет эл оммавий ахборот воситалари мухбирлари ҳозир бўлган.

Сессияни Олий Мажлис Раиси Э.Халилов бошқармоқда. Олий Мажлис сессиянинг ишчи органи — Котибияти ташкил этди, кун тартибини тасдиқлади. Сессия иштирокчилари депутат И.Султонов хотирасини ёд этдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовга берилди.

Давлатимиз раҳбари жорий йилнинг март ойи охири апрел ойининг бошида мамлакатимизда рўй берган ва бегуноқ одамларнинг қурбон бўлишига олиб келган фожеали воқеаларга принципал сиёсий баҳо берди. Ҳаётларини жамиятимиздаги тинчлик ва барқарорликни бузиш, халқимиз дунёвий, демократик ривожланиши йўлидан қайтаришга уриниш сифатида баҳолади. Мамлакатимиз раҳбари халқаро террорчилик, экстремизм ва диний ақидларнинг намоян бўлиш сабабларини чуқур ва батафсил таҳлил қилиб, улар Ўзбекистоннинг бугунги кунини ва келажак учун хавфли эканлигини қайд этди.

Ислам Каримов мамлакатимизда хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш ҳар бир фуқаронинг зиммасидаги масъулиятли бурч эканлигини таъкидлаб, сессия катташчиларини бундай таҳдидларга қарши курашни қўяётганини таъкидлади.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси А.Орипов, Тошкент давлат шарҳунолик институти ректори Н.Иброҳимов, Ўзбекистон туманидаги 30-мактаб директори М.Анварова, Навоий қонма-металлургия комбинати бош директори Н.Кучерский Президент Ислам Каримов нутқида баён этилган фикрларни қўллаб-қувватлади ва Олий Мажлисини Ўзбекистон фуқаролари Мурожаатини қабул қилишни тақдир қилди.

Депутатлар Олий Мажлисининг Ўзбекистон фуқароларига Мурожаатини тайёрлаш учун тажриб гурҳини тўзди. Танаффусдан сўнг Олий Мажлисининг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раиси Э.Воҳидов халқ вакиллари гурҳи томонидан тайёрланган Мурожаатнинг матнини ўқиб эшиттирди. Олий Мажлисининг Ўзбекистон фуқароларига Мурожаати қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2003 йилдаги ижроси тўғрисида мўлаҳазаси М.Нурмуродов маъруза қилди. Мазкур масала юзасидан Олий Мажлисининг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси раиси вазифиниси ба-жаруви А.Аҳмадов қўшимча маъруза қилди.

Мамлакатимиз асосий молиявий ҳужжатининг ўтган йилги ижроси тўғрисидаги ҳисобот мўҳокамасида Мирзо Улўбег номидagi Ўзбекистон Миллий университети ректори Т.Долматов, Минбулоқ тумани ҳокими Б.Ҳайдаров, Ғаллаорол туманидаги Тозаур қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Т.Норкулов, Олий Мажлисининг Регламент, оқоб ва депутатлар фаолиятининг таъминоти комиссияси раиси Ш.Ҳўжаиниёзова, «Бухордонмаҳсулот» ишлаб чиқариш-акционерлик уюшмаси раиси Б.Бозоров иштирок этди.

Депутатлар Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2003 йилги ижроси тўғрисидаги ҳисоботни маълумлади ва тегишли қарор қабул қилди.

Олий Мажлисининг Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси раиси А.Саидов Ўзбекистон Республикасининг «Фуқаролар йиғини раиси (оксосоки) ва унинг масъулачлари сайёва тўғрисидаги қонун лойиҳасини депутатлар эътиборига ҳавола этди.

Парламент сессияси биринчи иш кўннининг кечки мажлисида депутатлар Паркент тумани ҳокими М.Ғўлчиёв, «Лола-Узор» хусусий кўп тармоқли фирма директори Х.Мирзааҳмадов, Оқдара туманидаги Мирзо Улўбег номли 2-мактаб директори Ж.Исроилов, Алишер Навоий номидаги Давлат академик катта театрининг етакчи хонандаси М.Разиқова, Андижон вилояти ҳокимлигининг иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш масалалари котибияти му-

дири Н.Исроиловнинг чиқишидан сўнг номи зикр этилган қонунни ва уни амалга татбиқ этиш ҳақидаги қарорни қабул қилди.

Сессияда «Электрон ҳужжат айланиши тўғрисидаги қонун лойиҳасини парламентнинг Саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа масалалари қўмитаси раиси И.Қочмарик депутатлар эътиборига ҳавола қилди. Мазкур қонун лойиҳаси мўҳокамасида «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг Бухоро аэропорти директори Т.Бахронов, Қарши шаҳар ҳокими И.Асадов, «Ўзбекивест» экспорт-импорт миллий сўғурта компанияси бош директори С.Умаров, Андижон вилоятидаги «Андижон нарийб-матбаа» очиқ акционерлик жамияти бошқаруви раиси Х.Нурмонов, «Билдинг-технолоджи» Ўзбекистон-Америка қўшма корхонаси директори С.Ким қатнашди.

Депутатлар ушбу қонунни ва уни амалга жорий қилиш тўғрисидаги қарорни қабул қилди. Олий Мажлисининг Саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа масалалари қўмитаси раиси ўринбосари С.Солиев «Электрон тижорат тўғрисида» қонун лойиҳасини сессияга тақдим этди. Бу ҳужжат мўҳокамасида «Ўзбекистон матбуоти» журнали бош муҳаррири, Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси раисининг ўринбосари Х.Дўстмуҳамедов, «Шахрисабзконсерва» ишлаб чиқариш-акционерлик жамияти раиси Н.Исмоилов, Қўмқўрган тумани ҳокими Н.Қориев, «Новатор» ишлаб чиқариш биришмаси директорлар кенгаши раиси А.Матвеев, парламентнинг Атроф-муҳит ва табиати мўҳофаза қилиш масалалари қўмитаси раиси ўринбосари Э.Мирзаев иштирок этди.

Депутатлар мазкур қонунни ва уни амалга татбиқ этиш тўғрисидаги қарорни қабул қилди. Парламентнинг Ижтимоий масалалар ва бандлик қўмитаси раиси М.Сафоиева «Қизил ярим ой ва қизил хон тимсолларидан фойдаланиш ҳамда уларни ҳўма қилиш тўғрисида» қонун лойиҳасини депутатлар эътиборига ҳавола этди. Ушбу масала мўҳокамаси чоғида Марғилон шаҳар ҳокими А.Акрамов, «Спорт» ва «Ўзбекистон футбол» газеталари бош муҳаррири А.Болиев, Сирдарё вилояти халқ таълими бўлими бошлигининг биринчи ўринбосари Г.Латипова, Бандихон тумани ҳокими У.Чўтбоев, Республика «Маънавият ва маърифат» маркази Хоразм вилояти бўлими рабири Г.Ибодуллоева ўз фикрларини билдирди. Парламент «Қизил ярим ой ва қизил хон тимсолларидан фойдаланиш ҳамда уларни ҳўма қилиш тўғрисида» қонунни ва уни амалга жорий қилиш тўғрисидаги қарорни қабул қилди.

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн тўртинчи сессияси жорий йил 30 апрел куни ўз ишینی давом эттирди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Х.У.Фулумов (Ҳамид Фулом)ни «Меҳнат шўҳрати» ордени билан мукофотлаш тўғрисида

Кўп йиллик самарали ижодий меҳнати, ўзбек адабиёти ва маданиятини ривожлантиришдаги катта хизматлари, ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги фаоллиги учун Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ҳамид Убайдуллаевич Фуломов (Ҳамид Фулом) «Меҳнат шўҳрати» ордени билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 26 апрель.

Фозилов, Омон Мухтор ва бошқа таниқли ижодкорлар сўзга чиқиб, Ҳамид Фуломнинг адиб ва шоир, драматург ва шоир сифатида амалга оширган ибратли ишлари хусусида сўзладилар. Айни Ҳамид Фулом нарийб раҳбари бўлган пайтларда «Жаҳон адабиёти дурдоналари», «Ўзбек адабиёти бустони» ва бошқа руқларда, замонар ўтса-да, эскирмайдиган асарлар, жумладан, Эркин Воҳидов таржимасида Гётеннинг «Фауст», Абдулла Орипов таржимасида Дантенин «Илоҳий комедия» асарлари нашр этилган алоҳида таъкидланди. Адибнинг инсоний фазилатлари, ибратли ҳаёт йўли тўғрисидаги дил изҳорлари баён этилди.

— Мен бу мукофотни, биринчи навбатда, адабиётимизга қўрсатилган юксак эътибор натижаси деб билман. — деди Ҳамид Фулом. — Бунинг учун муҳтарам Президентимиздан миннатдорман. Бундай юксак эътибор бизни ижода янги марраларга ундайди. Мен умрим борича миллий сўз санъатимиз раънақи йўлида хизмат қилишни бурчим, деб билман.

Дарҳақиқат, мустақиллик йилларида маънавиятга бўлган эътибор ҳар қанча яқин ҳам юксак даражада кўтарилди. Бу, ўз навбатида, ижод алоҳида улкан масъулият ҳиссини оқлади. Бинобарин, Абдулла Авлоний таъбири билан айтганда: «Хар бир миллатнинг дунёда борлигини кўрсатадиган ойнаи ҳаёти тил ва адабиётидир».

Н.ЖАББОРОВ

АДАБИЁТГА ЭҲТИРОМ

Таниқли адиб, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Ҳамид Фуломни «Меҳнат шўҳрати» ордени билан мукофотлаш тўғрисидаги Президентимиз, Фармони миллий адабиётимизга, ижодкор зиёлиларга қўрсатилган эҳтиромнинг яна бир раъми сифатида алоҳида аҳамиятга эга. Шу босис бу воқеа адабиёт аҳли томонидан катта мамнуният билан қутиб олинди.

27 апрел куни Ёзувчилар уюшмасида адибга мазкур ордени тантанали топшириш маросими Тақдирот маросимида Носир

бўлиб ўтди. Маросимни уюшма раиси, Ўзбекистон Қарҳамони Абдулла Орипов кириш сўзи билан очди. Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов мамлакатимиз раҳбарининг «Х.У.Фулумов (Ҳамид Фулом)ни «Меҳнат шўҳрати» ордени билан мукофотлаш тўғрисида» фармонини ўқиб эшиттирди ва адибга мазкур ордени тантанали равишда топширди.

Тақдирот маросимида Носир

Ёзувчилар уюшмасида

Ўзбек адабиёти ўзининг нодир дурдоналари билан жаҳон адабиёти ҳазинасини бойитиб келатган адабиётлардан саналади. Уни дунёга танитиш, яхши намуналарини жаҳон тилларига таржима этиш, халқаро ижодий алоқаларни йўлга қўйиш, жаҳон адабиёти дурдоналарини ўзбек тилига ўгириш ва ўқувчиларга етказиш долзарб масалалардан биридир. Шу мақсадда 2002 йили шахсан Президентимиз ташаббуси билан Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида Бадий таржима ва халқаро алоқалар кенгаши иш бошлаган эди. Яқинда ушбу Кенгашнинг 2003 йилдаги фаолиятига бағишланган ҳисобот йиғилиши бўлиб ўтди, унда таниқли адиблар, таржимон ва адабиётшунос олимлар, кенгаш аъзолари иштирок этдилар.

Тақдирот маросимида Носир

ҲАЙЪАТ ЙИГИЛИШИ

26 апрел куни Ўзбекистон давлат консерваториясида Маданият ишлари вазирининг ҳайъат йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиши Маданият ишлари вазири Б.Қурбонов очди ва олиб борди.

Кун тартибидagi дастлабки масала — Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 7 февралдаги ҳамда Ижтимоий комплекснинг 2004 йил 6 апрелдаги йиғилишлар қарорлари ижросини таъминлаш бўйича вазирлик тизими ташкилотларининг вазибалари тўғрисида вазири Б.Қурбонов ва вазирининг биринчи ўринбосари Э.Эрназаров ахборот бердилар. Жумладан, вазири, ҳар қан-

дай ишнинг бажарилиши биринчи гада ижро интизомига боғлиқ эканига алоҳида ургу берди. Бу борада тизимдаги ташкилотлар ҳам, вазириликнинг ўзида ҳам камчиликлар бор. Агар ҳар бир ҳодим ўз вазифасини тўғри англаса, ишнинг моҳиятини тўғри тушунаса, берилган топшириқ ва вазифаларни вақтида бажариши одат қилса, ўз-ўзини иш жараёни бир маромда кетиш, муаммолни масалаларга ўрин қолмаслиги тайин. Бунинг учун раҳбарлар ҳамда ҳодимлар функционал вазифаларини бажариш жараёнида шахсий масъулиятни янада оширишлари талаб қилинади.

Маданият саройларида, концерт залларида ва стадионларда ўтадиган маданий-маърифий ва концерт тадбирларининг мавзулари, репертури режалари ва дастурларини тақомиллаштириш ишларини мувофиқлаштириш бугунги куннинг муҳим вазифаларидан биридир. Ана шу мақсадда вазириликнинг санъат, академик ва халқ бадий жамоалари бошқармаси, Қорақалпоғистон Маданият ишлари вазирилик, вилоят ва Тошкент шаҳар маданият ишлари бошқармалари Миллий острада санъатини ривожлантириш ва мувофиқлаштириш Кенгаши билан ҳамкорликда бир қатор ишлар-

Олимнинг эъзозлаган миллат завоқ кўрайди. Бинобарин, илм — жамиятдаги барча муаммоларни ҳал этувчи омил, барча муваффақиятлар қалبتидир. Бугун илмга, олимларга алоҳида эътибор берилётгани сабаби шунда. Ўзбекистон Миллий университетига профессор Ш.Юсуфов таваллудининг 75 йиллигига бағишлаб ўтказилган илмий анжуман бунга яна бир далил.

Анжуманин кириш сўзи билан университет ректори, академик Т.Н.Долматов очди. У университет ҳамда Ш.Юсуфов билан фахрланганини алоҳида таъкидлади. Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов

«ЎЗБЕГИМ»НИНГ ҒАЛАБАСИ

Шу йилнинг 9 — 18 апрел кунлари Шимолий Корея (Корея Халқ Демократик Республикаси)да «Апрел баҳори» Халқаро мусиқа фестивали бўлиб ўтди. Унда Маданият ишлари вазирилик тавсияси, Корея Халқ Демократик Республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси тақлифи ва Тошкент шаҳар А.Икромов туман ҳокимлиги ёрдами билан «Ўзбекигим» ансамбли ҳам қатнашди.

«Ўзбекигим» гурҳи 1997 йили ташкил қилинган бўлиб, аввалга «Ўзбекистон», сўнг «Аббос гурҳи» номлари билан концерт дастурларида, «Мустақиллик» ва «Наврўз» байрамлари тантаналарида қатнашиб, эътирофга сазовор бўлди. Гурҳу нафақат Ўзбекистонда, балки АКШ, Япония, Белгия, Франция, Малайзия каби хорижий мамлакатларда бўлиб ўтган мусиқа фестиваллари ва концертларда ўзбекининг қадимий миллий чолғуларини кенг тарғиб қилиб келмоқда.

Ҳар йили ўтказиладиган «Апрел баҳори» фестивалида дунёнинг кўзга кўринган ансамбли ва жамоалари қатнашадилар. Фестивалда фольклор мусиқасидан тортиб, Ев-

ропа классик мусиқаси усталарига ҳамда бахшашадилар. Бундай танловда голибликни қўлга киритиш катта маҳорат, тажриба ва қобилиятдан ташқари, юқори даражадаги ижро маданиятини ҳам талаб этади. Бу мушкул вазифани «Ўзбекигим» ансамбли санъаткорлари муваффақият билан адо этдилар. Кўриниши оддий, аммо завқли куйлари билан ҳаммамни хайратга солган ўзбекининг қарнай-сурнайига қизқиш қанчаллик ортан бўлса, миллий мусиқа санъатимизга эътироф ҳам шўнчаллик мустаҳкамланди.

40 дан ортиқ мамлакатнинг 79 ижодий гурҳи орасида ўзбек халқ куйларида таъбир билан «Попури» ижроси учун «Ўзбекигим» «Олтин лира» со-ларини қўлга киритди ва биринчи даражали Диплом билан тақдирланди. Ўзбекистоннинг серваз санъаткорлари томонидан ижро этилган, томоша зал-

ОЛИМ ЭЪЗОЗИ

нов йўллаган табрик хатига, академик М.Қўшноров, профессор Б.Қосимов, Х.Болтабоев, Х.Абдусаматов, доцент Н.Жабборов нутқларида профессор Ш.Юсуфовнинг самарали илмий-ижодий ва педагогик фаолияти юксак баҳоланди. Ма-шқур Тўйчи Ҳофизнинг ўғли Абдуқосим Тўйчиев олимнинг чин инсон сифатидаги фазилатлари ҳақида гапирди. Ўзбекистон халқ ҳофизини Ф.Умаров олимнинг ўз устози сифатида ҳурмат қилишини алоҳида таъкидлади. Ҳофиз қўйилган кўшнлар анжуманида алоҳида сўз баъшладди.

Кечани ўзбек филологисини факултети декани профессор Б.Каримов олиб борди.

М.БЕКИБЕВ

ШОИРНИНГ УНУТМАЙДИ ЭЛ

Хайрли амалларга сарфланган умр беиз кетмайди. Халқ шоири Мухаммад Юсуф ҳаёти бунга далил. Шу боис ортиқчагина барча гушлариди шоир таваллудининг 50 йиллиги муносиб кутиб олинмоқда.

Кўни кеча Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси, Тошкент вилоят ҳокимлиги ва Фидокорлар миллий демократик партияси ташаббуси билан Чинзода ўтган хотира учрашуви, айниса, файзли бўлди. Учрашуви Ёзувчилар уюшмаси Тошкент вилоят бўлими раҳбари, шоир Маҳмуд Тоир олиб борди.

Тошкент вилоят ҳокими ўринбосари А.Аҳмад-жонов, Ёзувчилар уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари С.Сайиди, Олий Мажлис Оила ва аёллар муаммолари комиссияси раиси Ш.Салимова, халқ шоири Ж.Жаббаров, «Тасвирий ойна» ижодий уюшмаси раҳбари И.Ла-

тўғрисидаги қизгин давра суҳбати кўпчиликда яхши таассурот қолдирди.

Кеча сўнггида талабаларга Мухаммад Юсуфнинг «Улғунисан, Ватаним» китобидан 200 донна тарқатилди.

М.Ўйгур номидаги Тошкент Давлат санъат институтида ўтган «Ўзингдан қўймасин, халқим!» мавзусидаги хотира кечасида Эркин Самандар, Хамдам Исмомил каби ижодкорлар Мухаммад Юсуф ҳақидаги хотиралари билан ўртоқлашдилар. Ўзбекистонда хизмат қўрсатган артист Фиёс Бойтоев, хонандалар О.Назарбеков, С.Одилова ва бошқа санъаткорларнинг шоир шэърлари билан айтган қўшиқлари кечага файз бағишладди.

Қарши шаҳридаги «Қашқадарё соҳили» сўхат-хотида, Чирчиқ туманидаги 2-иктисолашган мактабда, шунингдек, Қашқадарё вилоят боғалар кутубхонасида ҳам халқ шоири Мухаммад Юсуф таваллудининг 50 йиллигига бағишланган тадбирлар бўлиб ўтди.

Мухаммад Юсуфни хотирлаб ўтказилаётган бу тадбирлар эл ўз шоирини унутмаслигига яна бир далилди.

А.ҲАКИМОВ

ТАРЖИМА — ЮКСАК САНЪАТ

Ўтган давр мобайнида маълум тадбирлар амалга оширилди. Ўзбекистон Миллий университети олимлари билан ҳамкорликда интернетда «Ўзбек адабиёти» веб-сайти очилди ва бу имконият адабиётимиз уфқини бемисл кенгайтирди. Энди жаҳоннинг қай ерида бўлмасин, ўзбек адабиёти, таниқли адибларимиз ҳақида кенг маълумотлар олиш имконияти туғилди. Веб-сайт тўбора бойитилиб борилаётди. Улуғ украин шоири Тарас Шевченко таваллудига 190 йил, Доғистон шоири Расул Ҳамзатов тўғилган кунига 80 йил тўлиши муносабати билан адибий кечалар ўтказилди. Токиода, Москвада Алишер Навоийга ҳайкаллар очилди. Америка Қўшма Штатларининг Сизл — Тошкент биродарлашган шаҳарлар ташкилоти делегацияси аъзолари Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида таниқли адибларимиз билан учрашдилар. Абдулла Орипов бошчилигида бир гурҳу адибларимиз Япониянинг Ўзбекистондаги элчихонасида меҳмонда бўлиб, ижодий сўбатлар қурдилар. Шу мулоқотлар натижасида ўзбек таржима фаолларидан Сувон Мели Япониянинг мамлакатимиздаги Факултетида ва Мухтор элчиси Акио Каваото қаламга мансуб «Шарқ ва Ғарб муаммоси долзарбми?» мақоласига муносабат билдириб каттагина мақола ёзди.

Буюк бобоқалонимиз Алишер Навоий ижоди жаҳон аҳлини тобора оҳанрабодай ўзига тортаётганини кузатиш бағоят мароқлидир. Буюк шоирнинг асарлари жаҳоннинг кўп тилларига таржима қилинмоқда. Ўтган йилнинг эътиборга молик ҳодисалардан бири ҳам машқур «Лисонут-тайр» достонининг инглиз тилига насрий таржимаси билан боғлиқдир. Достоннинг инглиз тили биллимонли Носир Қамбаров таржима қилди. Хитойда нашр этилганда «Миллий ёзувчилар журналы»да шоирнинг ўн газаали Мухаммад Али сўзбоси билан Чоу Го Дунг таржимасида эълон қилинди. Шунингдек, Еқитистонда чиқадиган «Чўлпон» журналы (Семён Руфов таржимаси), Чувашистонда чоп этиладиган «Ялав» журналы (Василий Екель таржимаси) ҳам ўз саҳифаларида ёқут ва чуваш тилларида Навоий газалларини босиб чиқардилар.

Машқур ҳиндистонлик адиб ва олим Қамар Раиснинг номи ўқувчиларимизга яхши таниш. Доктор Қамар Раис яна халқимизга ва маданиятимизга, адабиётимизга ўз меҳру ҳурматини намойиш этди. У ўтган йили Дехлида урду тилида иккита китоб нашр қилди. Биринчиси — йигирма босма таъбадан иборат «Йигирманчи аср Ўзбекистон шэърляти» антология-сидир. Ҳиндустон ва таржимон Амир Файзулла кўмагида тўпланган бу китобдаги шэърлар Қамар Раис томонидан таржима этилган. Иккинчи китоб — «Бобур шахсияти» деб номланган. Ўн беш босма таъбадан иборат китобнинг биринчи қисми Бобур ижоди ҳақида тадқиқот, иккинчисида Қамар Раис таржимасида урду тилида Бобур газаллари берилган.

«Жанубий Кореянинг адабиёт олами» журналы ҳам ўз ўқувчиларини ўзбек шэърляти намуналари билан таништирди. Журналнинг бир неча сониди Абдулла Орипов, Шўкрулло, Жуманиё Жаббаров, Омон Мухтор, Халима Худойбердиева ва бошқаларнинг шэърлари бирин-кетин чоп этилди.

Йиғилишда дунё адабиёти намуналари билан ўқувчилар оmmasини яқиндан таништиришда «Жаҳон адабиёти» журналнинг олиб бораётган қизгин фаолияти таъкидлаб ўтилди. Журнал мунтазам равишда турли тиллардаги адабиётлардан қизқарли романлар, қиссалар, шэърят намуналари, публицистик мақола-лар эълон қилиб бормоқда. Мисол учун, ўтган йили журнал Франк Кафканин «Жараён» (Вафо Файзулло таржимаси), Паоло Коэлонинг «Алхимик» (Озод Ша-

рафиддинов таржимаси), Прем Чанднинг «Фидойи» (Амир Файзулла таржимаси) каби ва бошқа машқур асарларни эълон қилди. «Маърифат» газетаси машқур адиб Жеймс Жойсининг «Муасавирнинг ёшлигидаги шамойили» романини (Аҳмад Оттабий таржимаси) ўқувчиларига ҳавола қилди. «Шарқ юлдузи», «Ёшлик» журналлари, «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси саҳифаларида ҳам янги таржима асарлар бериб борилади. Шуниси қувонарлики, тобора аслиятдан таржималар сонини кўпайиб бормоқда. Чунотчи, Алишер Отабоев Сомерсет Моэмнинг тўққиз ҳижоясини аслиятдан ўгириб, «Маърифат», «Ўзбекистон адабиёти ва санъати», «Ёзувчи», «Тил ва дунё» газеталари ва «Ёшлик» журналларида эълон қилди. Ёш таржимон шу кунларда машқур илмий адибнинг ҳижоялар тўпламини нашрга тайёрлади.

Ўтган йили Ўзбек тилига таржима этилиб нашр қилинган китоблар орасида эътиборга молик асарлар борлигини мамнуният билан қайд этиб ўтмоқ керак. Жамол Камол кўп йиллардан бери Жалолддин Рўмийнинг «Маснави маънавий» асарини таржимаси устида ишлаб келади. Шу пайтгача асарнинг икки китоби дунё юзини кўрган эди. Ўтган йили учинчи ва тўртинчи китоблар нашр этилди, нашрга Эрон ислом республикасининг Ўзбекистондаги элчихонаси хомийлик қилмоқда. Мирғўлат Назар Гоҗ-гольд Эфрани Лессингнинг «Донишманд Мирзо» ва Вильям Шекспирнинг «Ез туни гаройиботари» пиесаларини ўзбекчалаштириб, Миллий театр саҳна-сига қўйдирди. Афлотуннинг «Қончўлар» китоби Урфон Отажон томонидан таржима қилиниб чиқарилди. Фахриёр америкалик шоир Эдгар Поинг Амир Темур ҳақидаги достонини аслиятдан ўгириб матбуотда эълон қилди.

Йиғилишда, шунга қарамадан, хали қилинмаган ишлар кўп эканлиги таъкидлаб ўтилди. Хусусан, ёш таржимон кадрлар тайёрлаш масаласи жуда ҳам муҳимдир. Жаҳон тиллари университети, Ўзбекистон Миллий университети, Шарҳунолик институти ёш таржимонларни тайёрлашда яхши имкониятларга эга. Кенгаш ушбу ўқув даргоҳлари билан ҳамкорликда ёш таржимонлар семинарларини уюштириши, устоз таржимонлар учрашувларини ўтказиши, шу билан таржима маҳорати сирларини ағаллашди ёшларга кўмак бериши ва уларнинг илк ижод намуналарини эълон қилишда бош-қош бўлиши, рағбат-лантириши лозим.

Музокараларда «Шарқ юлдузи» журналы бош муҳаррири Омон Мухтор, «Жаҳон адабиёти» журналы бўлими мудири Амир Файзулла, адабиётшунос олим Сувон Мели ва бошқалар сўзга чиқиб, таржима-шунослигимиз олдида турган муаммолар ҳақида ўз фикрлари билан ўртоқлашдилар. Бугунги кун бозор иқтисодий шартитдан келиб чиқиб, бошқа тилларда нашрга тавсия қилиш учун иккита — ҳам шэър-ий, ҳам насрий — антология тайёрлаш тақлифи ўртага ташланди.

Йиғилишда Кенгашнинг 2004 йилга мўлжалланган иш режаси кўриб чиқилди ва тасдиқланди. Режада Низоий Ганжавий шэърляти, Литва адабиётига бағишланган кечалар, ўзбек-хинд ва япон-ўзбек адабий алоқаларига доир ижодий учрашувлар ўтказилиши ҳамда устоз таржимонлар билан ёш таржимонлар мулоқоти ҳамда бошқа тадбирлар белгиланган.

Ҳисобот йиғилишини Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Бадий таржима ва халқаро алоқалар кенгаши раиси Ўзбекистон халқ ёзувчиси Мухаммад Али олиб борди.

Ўз мухбиримиз

Бугун миллий кинематографиямизга янги фалсафий, поэтик йўналишлар дадил кириб келмоқда. Икки-уч ҳужжатли ва мультипликацион филмларда намоён бўлаётган бу жиҳатлар, айни чоғда кундан-кун киноочеркларнинг заиф, бир-бирига ўхшаш бўлиб бораётган, режиссуранинг қашшоқ-

тишинг аънавий йўлларидан бормай, эски қолигдан воз кечиб, норматив эстетикани тор чегараларини бузиб, миллий гоани бекаму кўст намоён эти оладиган миллий шакл излаганларини қайд этиш зарур. "Тушлар" ҳам, "Муқаддас Авесто" ҳам илгари суратта олинган бирорта кино аса-

кўпол, бейшов кўғирчоқлардан бир-бирига ўхшаш расмлардан, айниқса, аънавий мультипликация кўринишларидан воз кечилган маъқул. Шу билан бирга, бугун Гулханой, Мўқимий мероси, халқ театри, кўғирчоқбозлар таърибасини мультипликация нуктаи назаридан ўрганиш, ўзлаштириш

лан таърифлаб бўлмайди. Мазкур мураккаб асар бадий ташаббуслар ва уларнинг назарий асослари билан таниш бўлган киши озиқ беради. Хусусан, модернизмни қадрлайдиганлар "қанча фикр айтилса ҳақиқат ҳам шунча", "ёзилган сўздан айрилган сўз таъсирчанроқ, тушунари-роқ" ёки "музыка билан шовкин ўртасида ўтиб бўлмас чегара йўқ, уларнинг бири иккинчисига сингиб кетади" каби фикрларни илгари сурганлари маълум. С.Алибековнинг асари бу талабларга тўла-тўқис жавоб беради. Рассом ва режиссёрнинг қуроли, воситаси пластилин. Пластилидан асалган ва экранда ҳаракатга келадиган қиёфалар, кўлар, мева, бино, жониворлар, композициялар ўн етти дақиқа диққатингизни тортиб туради. Ҳаёт шовкин музикага, музиканинг тугалланмаган оҳанги сўзлар йиғиндисида уланиб кетади. Бундай тасвир ва овоз воситаларининг интеллектуал асоси мавжудлигига тушуниш борасиз, инсон таваллуд, қамолоти, фожияси, муҳими, тинимсиз фикр юритиб боришини кузатасиз. "Эхограмма"нинг таркиби, унда қўлланган воситаларнинг (аввало, тасвир, монтаж, овоз, композиция) назарда тутилган мураккаблиги, режиссёр дастлабки кадрдан сўнгги кадргача ўз услубига содиқ қолгани кўпчиликнинг диққатини

тортмоқда. Асар Киевда бўлиб ўтган фестивалнинг махсус соврини билан тақдирлангани беҳиз эмас. Буларнинг бари кинематографиямизнинг яна бир соҳасида эстетик мустақилликка эришиш йўлида самарали изланиш давом этаётганини кўрсатади. Шу билан бирга, адабий асос — сценарий мўлҳафат ҳам пухта ёзилгани зарурлигини ижодкорлар унутмасликларини лозим. Бинобарин, "Эхограмма"да ана шу қусур кўзга ташланиб қолган. Яъни мазкур филмнинг адабий асосида эстетик етишмайди, айрим эпизодларнинг микрокомпозицияси мукамал шаклланмаган. Асарнинг драматургик "ўзги" заифлиги боис ўткир заковат меваси бўлиши кадр ва эпизодлардан баъзилари ахлит композициянинг таркибий қисмига айланмаган.

Илмий таҳлил билан боғлиқ. Хулоса қилиб айтганда, эстетик мустақилликка эришиш жараёни фақат ижод завоқидан эмас, кундалик таъшишлар, изланиш машаққатларидан иборат.

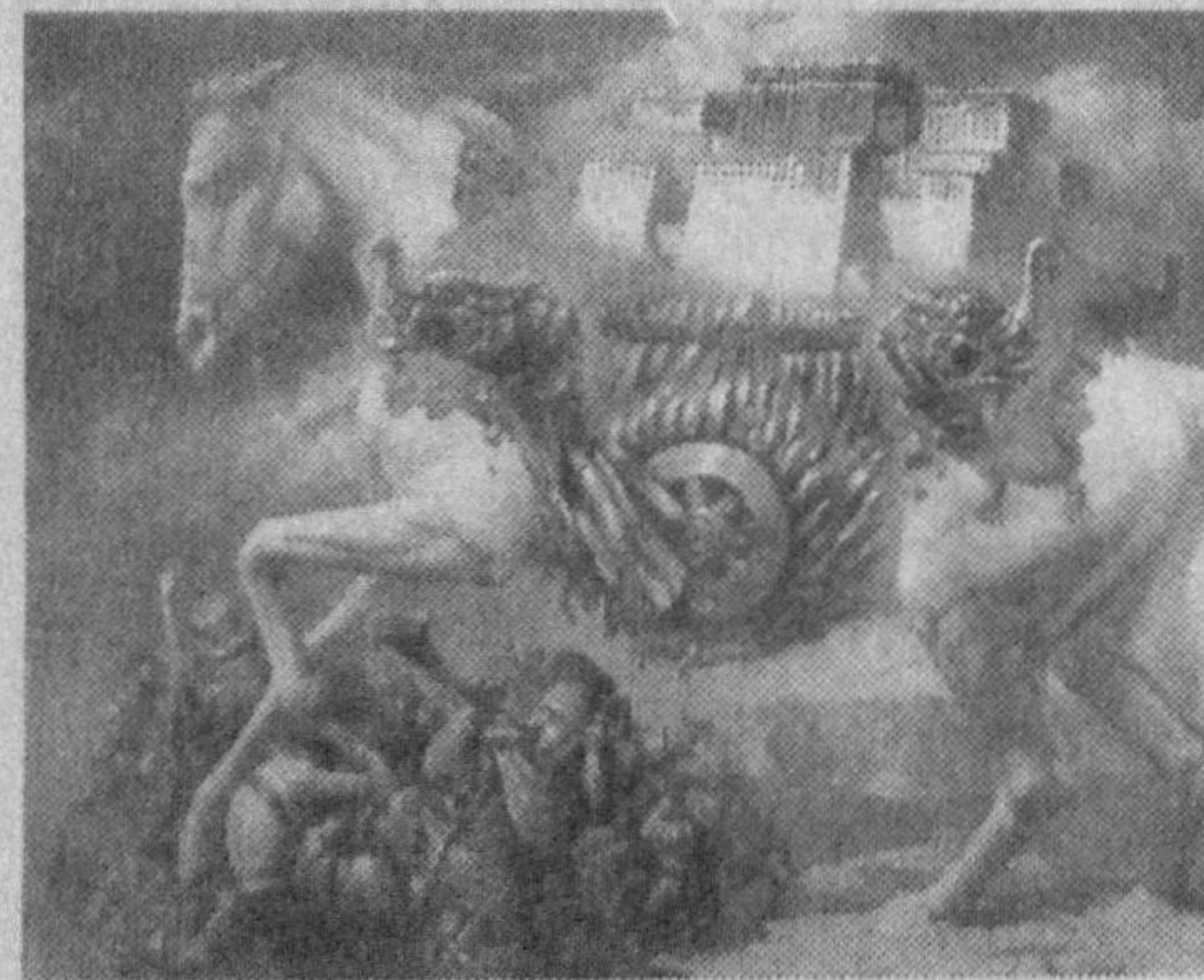
Ҳамидулла АКБАРОВ

КИНО

ИЗЛАНИШ МАШАҚҚАТИ, КАШФИЁТ ҚУВОНЧИ

лиги кўзга ташланиб қолаётгани бу ҳақда баҳоли қудрат фикр юритишга ундади. Узоқ ўтишини экранда қай тарзда ёритиш керак? Утмиш манзаралари муҳралиб қолган бирор намуна, ёдгорлик сақ-

рига ўхшамайди. Муаллифлар, режиссёрлар ўтмиш таърибасидан воз кечиб, икки мавзунинг ҳақиқий экран ифодасини таъминлашга интиланган ва ўзбекининг юксак эстетик идеалидан, гўзалликка ҳамиша интилиб яшайдиган, гўзаллиқни ўзи ҳам яратиб, уни қадрлашдан қелиб чиққанлар. Авестонинг теранлиги, ундаги фалсафий тушуночаларнинг моҳиятини сўз билан эмас, динамика композициялар, истиора, рамзий образлар, инсон эоти хали кириб кўрмаган, ибтидоий кўринишдаги ўрмон, тўқайнинг ҳаракатдаги тасвири орқали очишга ҳаракат қилганлар...

Ҳужжатли кинода пайдо бўлган бу йўналиш кенчаги ёлгон пафосдан, бирхилликдан, андозалардан қутулишга ва янги экран шакллари излашга даъват этиши билан кадрли экранини таъкидлаш зарур. Ўз асарлари билан ҳужжатли экраннинг бадий имкониятлари кенглигини намоён қилган Б.Музаффаров, Р.Иброҳимов ҳамда "Хор", "Кардон уй", "Кора кул" публицистик асарлари билан шухрат қозongan Ш.Махмудов ва Р.Мерганбоевнинг ижодий изланишлари диққатга сазовор. Зеро, бу санъаткорлар янги бакуват филмларини эмас, янги ўзбек киногублицитикасини бунёд этишди. Очиги, уларнинг асарларини яқинда яратилган буюк арбобларимизга бағишланган филмлар ҳамда гёвҳандлик ҳақидаги ҳужжатли тасмалар қаторига қўйиб бўлмайди. Агар кейинги филмларга таъриф берадиган бўлсак, бири ахборотдан иборатлигини, иккинчиси эса бадий умумлашмалари билан қизиқиш уйғотишини, биринчи сийқаси чиққан услублар қўлланганини, иккинчисидан нафис бўёқлар, ичкан композициялар, мажозий ифодаларда катта драматургик юк мавжудлигини қайд этиш зарур.

Воқеаларни идрок этиш ҳамда уларни экранда кўрсатиш нуктаи назаридан биз тилга олган ҳужжатли тасмаларга яқин турган ана бир асар бор. Бу — бугунги ўзбек мультипликациясининг мураккаб асарларидан бири "Эхограмма"дир. Муаллиф, режиссёр ва рассом Сергей Алибеков модернизм талабларига кўра ўтмишини, жумладан, кенчаги бадий таърибани инкор этиб, янги, аниқ мураккаб эстетик шакл танлаган. Бу ҳол бизни ҳам қувонтириш, ҳам мулоҳаза юритишга ундади. Бир томондан ўта содда, эртанамо сюжет йўлларидан,

иқмони бўлгани ҳолда уларнинг мероси мавжуд томошаларнинг эстетикаси эътиборидан четда қолгани афсусланарлиқдир. "Эхограмма"нинг ўз концепцияси, образли "тили", ўзига хос қурилиши бор. Ундаги ҳар бир кадр маълум фалсафий, интеллектуал тушуночаларнинг туб маъносини ечиб беришга қаратилган. Бу филми "Меҳр-муҳаббат ва ёвузлик кураши кўрсатилади", "Адолат пировадидга тантана қилади" каби одатдаги жумлалар билан таърифлаб бўлмайди. Мазкур мураккаб асар бадий ташаббуслар ва уларнинг назарий асослари билан таниш бўлган киши озиқ беради. Хусусан, модернизмни қадрлайдиганлар "қанча фикр айтилса ҳақиқат ҳам шунча", "ёзилган сўздан айрилган сўз таъсирчанроқ, тушунари-роқ" ёки "музыка билан шовкин ўртасида ўтиб бўлмас чегара йўқ, уларнинг бири иккинчисига сингиб кетади" каби фикрларни илгари сурганлари маълум. С.Алибековнинг асари бу талабларга тўла-тўқис жавоб беради. Рассом ва режиссёрнинг қуроли, воситаси пластилин. Пластилидан асалган ва экранда ҳаракатга келадиган қиёфалар, кўлар, мева, бино, жониворлар, композициялар ўн етти дақиқа диққатингизни тортиб туради. Ҳаёт шовкин музикага, музиканинг тугалланмаган оҳанги сўзлар йиғиндисида уланиб кетади. Бундай тасвир ва овоз воситаларининг интеллектуал асоси мавжудлигига тушуниш борасиз, инсон таваллуд, қамолоти, фожияси, муҳими, тинимсиз фикр юритиб боришини кузатасиз. "Эхограмма"нинг таркиби, унда қўлланган воситаларнинг (аввало, тасвир, монтаж, овоз, композиция) назарда тутилган мураккаблиги, режиссёр дастлабки кадрдан сўнгги кадргача ўз услубига содиқ қолгани кўпчиликнинг диққатини

лан таърифлаб бўлмайди. Мазкур мураккаб асар бадий ташаббуслар ва уларнинг назарий асослари билан таниш бўлган киши озиқ беради. Хусусан, модернизмни қадрлайдиганлар "қанча фикр айтилса ҳақиқат ҳам шунча", "ёзилган сўздан айрилган сўз таъсирчанроқ, тушунари-роқ" ёки "музыка билан шовкин ўртасида ўтиб бўлмас чегара йўқ, уларнинг бири иккинчисига сингиб кетади" каби фикрларни илгари сурганлари маълум. С.Алибековнинг асари бу талабларга тўла-тўқис жавоб беради. Рассом ва режиссёрнинг қуроли, воситаси пластилин. Пластилидан асалган ва экранда ҳаракатга келадиган қиёфалар, кўлар, мева, бино, жониворлар, композициялар ўн етти дақиқа диққатингизни тортиб туради. Ҳаёт шовкин музикага, музиканинг тугалланмаган оҳанги сўзлар йиғиндисида уланиб кетади. Бундай тасвир ва овоз воситаларининг интеллектуал асоси мавжудлигига тушуниш борасиз, инсон таваллуд, қамолоти, фожияси, муҳими, тинимсиз фикр юритиб боришини кузатасиз. "Эхограмма"нинг таркиби, унда қўлланган воситаларнинг (аввало, тасвир, монтаж, овоз, композиция) назарда тутилган мураккаблиги, режиссёр дастлабки кадрдан сўнгги кадргача ўз услубига содиқ қолгани кўпчиликнинг диққатини

МИЛЛИЙЛИК — БОШ МЕЪОН

ҲАТТО ЭСТРАДА САНЪАТИДА ҲАМ

Тошкентдаги Эстрада-цирк коллежи талабалари бир неча йилдан буюн юртимизда ўтказилаётган Мустақиллик, Наврўз тантаналарида, «Баркамол авлод» тадбирларида, давлат аҳамиятига молик бошқа анжуманларда фаол қатнашиб келмоқдалар. Бу йилги Наврўз байрами тантаналарида ҳам эстрада-цирк коллежи талабаси Садоқат Раҳматуллаева ижросидаги вальс-қўшиқ кўпчилигида яхши таассурот қолдирди. Садоқатга жўр бўлган оркестр тоалас талаба ва ўқитувчиларидан иборат эканлиги, айниқса, таҳсинга қўйиб, Хуллас, коллеж фаолиятига бўлган қизиқиши бизни мазкур ўқув даргоҳига етаклади. Коллеж директори Шухрат Ҳофизович Юсупов билан суҳбатдаги дастлабки саволимиз бу ўқув даргоҳининг ташкили этилиши ва фаолияти билан боғлиқ бўлди.

Дилором Ёқубова, Ойдин Тошкенова, Эркин Тошкенова, Мунира Юнусова, Исоқбой Жуманов, Наталя Валюжина, Фотима Носирова кабилар талабаларимизга пухта билим бериш йўлида самарали изланишлар олиб бораётганлар. Бадий сўз устаси бўлимида ўз таърибаси ва маҳорати сирларини ўқувчилар билан баҳам қўраётган танкиди актёр Саидкомил Умаров фаолиятини ҳам таъкидлаб ўтишни истардим.

— Сир эмас, бугунги кунда оммавий ахборот воситаларида эстрада ижрочилиги борасида аксарият танкидий фикр-мулоҳазалар билдириляпти. Бунинг асосий сабаби нимада? Назаримда, кўпгина бошловчи қўшиқчилар, ҳатто баъзан тузуқчи хонандалар ҳам том маънодаги миллий музикамизни яхши ўрганмай, ҳатто хабардор ҳам бўлмай туриб сахнага чиқиб кетаяптилар. Нафақат эстрада, балки ҳар қандай замонавий санъатнинг асосида, туб негизда миллийлик ётмас экан, у халқдан узоклигича қолаверади. Бундай санъат асарларининг умри қисқа бўлади.

учин ҳам, бошқа хонандалар учун ҳам бугун репертуар масаласи муаммо бўлиб турибди. Қўшиқларнинг матни борасидаги ишлар ҳам ҳали кўнгилдагидек эмас. Асосий масалалардан бири оранжировкачилар фаолиятини мувофиқлаштириш билан боғлиқ. Менимча, улар ёзғатган музика кимнингдир назаридан ўтиши керак. Эҳтимол, профессионал мутахассислардан иборат ҳайвот тузиш керакдир. Ҳар ҳолда, бу долзарб масала деб ўйлайман.

ТЕМУР САЛТАНАТИ

ИСПАН ЭЛЧИСИ НИГОҲИДА

Бу йил Амир Темуր давлати билан Кастилия ва Леон (Испания) қироллиги ўртасида дўстлик алоқалари ўрнатилганига 600 йил тўлди. Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Испания қироллиги билан ҳар томонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш чора-тадбирлари ўртасида» (2003 йил 14 феврал) деб қабул қилган қарорига асосан Темуր салтанати билан Кастилия қироллиги ўртасида дипломатик алоқалар ўрнатилганлиги санасига бағишланган тадбирлар ўтказилишини ташкил этиш мақсадида махсус фармойиш эълон қилинган.

Унда Испаниянинг «Амир Темуր — Клавихо» испан-ўзбек дўстлиги уюшмаси ҳамда Франциянинг «Темурийлар даври тарихи ва санъатини ўрганиш уюшмаси» раҳбарлари, аъзолари шу йил Ўзбекистонда бўлиши таъкидланган. Меҳмонларнинг келиши муносабати билан кўргазма тайёрлаш, илмий анжуманлар ўтказиш, Ўзбекистоннинг йирик шаҳарларида театрлаштирилган томошалар, тарихий ва манзарали гўшаларга саёхатлар уюштириш режалаштирилган.

— Ўзингиз яхши биласиз, — дея сўз бошлади Шухрат ака, — кейинги йилларда юртимизда эстрада санъатига эътибор анча кучайди. Бир қатор Фармон ва қарорлар шундан далолат бериб турибди. Ана шу эътибор ва талаб бизнинг ўқув даргоҳимизга ҳам бевосита тааллуқли экани зиммамизга катта масъулият юклайди.

Ташкил эстрада-цирк коллежи 1996 йил 26 апрелда ташкил этилган. Бизда бешта мутахассислик — эстрада хонандчилиги, эстрада созандачилиги, бадий сўз устаси, замонавий ракс ва цирк санъати бўйича кадрлар тайёрланади. Коллежда 9-11 синфни битирган ўқувчилар таълим оlishади. 11-синфни тугатганлар шартнома асосида ўқитилади. Шунга фахр билан таъкидлашим керакки, бизнинг коллежимиз эстрада жанри бўйича республикамизда ягона ўқув юрти ҳисобланади. Шу сабабли иложи борича бу билим масканини ўз соҳасининг етуқ билимдонни бўлган яхши мутахассислар билан мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратяптим. Ҳозирги кунда 180 дан ортиқ малакали педагоглар ўқувчиларга ҳар томонлама пухта билим бериш йўлида изланмоқдалар. Синфхоналаримиз ҳам, ўқув дастурлари ҳам замона талабига жавоб берадиган тарзда шакллантирилган.

— Устоз-педагоглар орасида амалий малакага эга бўлганлари кўпчилигини ташкил этса керак? — Албатта, ҳар бир соҳани, айниқса, санъат фанларини ўқитадиган ўқитувчи бевосита ўз предметидан амалий малакага эга бўлиши айрича аҳамиятга эга. Шунинг учун масаланинг бу жиҳатига алоҳида эътибор берамиз. Ҳозирги кунда эстрада ва цирк санъатимизнинг кўзга кўринган вакилларидан Юнус Тўраев, Раҳматжон Латипов, Ҳаким Зарипов, Карима Зарипова, Нодира Султонова,

учин ҳам, бошқа хонандалар учун ҳам бугун репертуар масаласи муаммо бўлиб турибди. Қўшиқларнинг матни борасидаги ишлар ҳам ҳали кўнгилдагидек эмас. Асосий масалалардан бири оранжировкачилар фаолиятини мувофиқлаштириш билан боғлиқ. Менимча, улар ёзғатган музика кимнингдир назаридан ўтиши керак. Эҳтимол, профессионал мутахассислардан иборат ҳайвот тузиш керакдир. Ҳар ҳолда, бу долзарб масала деб ўйлайман.

Хар иккала давлат ҳукмдорлари ўз мактубларидан малакка катталари ўртасидаги дўстона алоқаларни мустаҳкамлаш, айниқса, савдо-сотиқни ривожлантириш ҳақида алоҳида таъкидлаб ўтганлар. Эличи Руи Гонсалес де Клавихо эса, ўз сафари тўғрисида батафсил кундалик ёзиб борган. У фанда «Самарқандда а-Буюк Темур саройига савҳатим билан машур.

— Устоз-педагоглар орасида амалий малакага эга бўлганлари кўпчилигини ташкил этса керак? — Албатта, ҳар бир соҳани, айниқса, санъат фанларини ўқитадиган ўқитувчи бевосита ўз предметидан амалий малакага эга бўлиши айрича аҳамиятга эга. Шунинг учун масаланинг бу жиҳатига алоҳида эътибор берамиз. Ҳозирги кунда эстрада ва цирк санъатимизнинг кўзга кўринган вакилларидан Юнус Тўраев, Раҳматжон Латипов, Ҳаким Зарипов, Карима Зарипова, Нодира Султонова,

учин ҳам, бошқа хонандалар учун ҳам бугун репертуар масаласи муаммо бўлиб турибди. Қўшиқларнинг матни борасидаги ишлар ҳам ҳали кўнгилдагидек эмас. Асосий масалалардан бири оранжировкачилар фаолиятини мувофиқлаштириш билан боғлиқ. Менимча, улар ёзғатган музика кимнингдир назаридан ўтиши керак. Эҳтимол, профессионал мутахассислардан иборат ҳайвот тузиш керакдир. Ҳар ҳолда, бу долзарб масала деб ўйлайман.

учин ҳам, бошқа хонандалар учун ҳам бугун репертуар масаласи муаммо бўлиб турибди. Қўшиқларнинг матни борасидаги ишлар ҳам ҳали кўнгилдагидек эмас. Асосий масалалардан бири оранжировкачилар фаолиятини мувофиқлаштириш билан боғлиқ. Менимча, улар ёзғатган музика кимнингдир назаридан ўтиши керак. Эҳтимол, профессионал мутахассислардан иборат ҳайвот тузиш керакдир. Ҳар ҳолда, бу долзарб масала деб ўйлайман.

учин ҳам, бошқа хонандалар учун ҳам бугун репертуар масаласи муаммо бўлиб турибди. Қўшиқларнинг матни борасидаги ишлар ҳам ҳали кўнгилдагидек эмас. Асосий масалалардан бири оранжировкачилар фаолиятини мувофиқлаштириш билан боғлиқ. Менимча, улар ёзғатган музика кимнингдир назаридан ўтиши керак. Эҳтимол, профессионал мутахассислардан иборат ҳайвот тузиш керакдир. Ҳар ҳолда, бу долзарб масала деб ўйлайман.

БАСТАКОР ХОТИРАСИ

Ўзбекистон давлат консерваториясида атоқли созанда ва бастакор, марҳум Фахриддин Соҳибқирин 90 йиллиги муносабати билан хотира кечаси ўтказилди. Кечда сўзга чиққанлар ижодкорнинг сориқира фаолияти, ёшлик йиллари, музикага, бастакорлик ижодига буюк муҳаббати ҳақида гапирдилар. Жумладан, таниқли музикашунос, профессор Тўхтасин Гафурбековнинг устоз ҳақидаги хотиралари, ёшларга ибрат бўларли ҳикоялари йиғилганлар.

Тошкентдаги Амалий санъат музейида рассом Татьяна ва Мария Лининг «Шаҳара» номли кўргазмаси намойиш этилмоқда. Кўргазмага қўйилган «Мадонна», «Никитин кўчаси бўйлаб», «Болакай», «Ота расмом», «Менинг ўғлим», «Ур тўқмоқ» каби асарлар бетақдорлиги, нафислиги ҳамда чуқур фалсафий маъноси билан диққатни тортди.

Москва шаҳрида ёш эстрада хонандаларининг «Ўз юлдузини ўзинг ёндр» номли V Халқаро болалар ва ўсмирлар ижодий фестивали бўлиб ўтди. 46 давлатдан ёш ижодкорлар қатнашган мазкур фестивалда юртимиздан Ҳамза номидаги музика коллежсининг тўрт талабаси муваффақият эришиб қайтдилар. Бу ҳақда коллеж раҳбари Ботир МАТЕҚУБОВ қўйидагиларини гапириб боради.

Москва шаҳрида ёш эстрада хонандаларининг «Ўз юлдузини ўзинг ёндр» номли V Халқаро болалар ва ўсмирлар ижодий фестивали бўлиб ўтди. 46 давлатдан ёш ижодкорлар қатнашган мазкур фестивалда юртимиздан Ҳамза номидаги музика коллежсининг тўрт талабаси муваффақият эришиб қайтдилар. Бу ҳақда коллеж раҳбари Ботир МАТЕҚУБОВ қўйидагиларини гапириб боради.

У Ўзбекистон Президенти Ислам Каримовнинг «Амир Темур — Фахримиз, Гурӯҳимиз» деган дил сўзлари билан бошланади. Кўргазмада намойиш этилган Амир Темур ва темурийлар даврига оид ёзма манбалар, Соҳибқириннинг турли мамлакатлар, жумладан, Европа давлатлари билан олиб борган элчилик муносабатлари тарихига доир маълумотлар кўпчилигини қизиқтириши, шубҳасиздир.

Кўргазмадан 11 ёшида тахта чиққан Кастилия ва Леон қироли Генрих III де Трастамара (1390 — 1407), эличи Руи Гонсалес де Клавихо суратлари ва улар ҳақидаги маълумотлар, «Кундалик»нинг турли тилларда чоп этилган нусхалари қўйилган. Клавихонинг Термиз, Шаҳрисабз орқали саёхати давомида ва Самарқандда кўрган жойлари, қурилишлардан олган таассуротлари, Амир Темур билан учрашувлари ҳақидаги маълумотлар ҳам томошабинда қизиқиш уйғотди.

МАДАНИЙ ҲАЁТ

Парижда М.Рубинштейн номидаги халқаро фортепиано ижодчилари танловида Ҳамза номидаги музика коллежсининг 3-босқач талабаси Элеонора Катлибулатова Гран-прига сазовор бўлди.

ШАҲОНА

Амир Темур давлати ва Кастилия қироллиги ўртасида дипломатик алоқалар ўрнатилганининг 600 йиллиги муносабати билан Самарқандда илмий анжуман ўтказилди. Тадбирни шахар ҳокими М.Ҳошимов очди. Анжуманда тарих фанлари номзодлари А.Бердиумуродов, Х.Муҳиддинов, академик Б.Валижўяев, профессор М.Ҳолбеков ва бошқаларнинг қизиқарли мавзудардаги маърузалари тингланди.

БАРАКАМА, КАРИНА!

тивал 45 йўналиш бўйича ўтказилади. Лекин биз бу йўналишларнинг ҳаммасида иштирок этолмаймиз. Шунинг учун эстрада қўшиқчилиги, академик вокал қўшиқчилиги ҳамда эстрада дует қўшиқчилиги йўналишлари бўйича қатнашди. Талабаларимизни бу фестивалга коллежсининг олий тоифадаги ўқитувчиси Гулнора Умарова тайёрлади. Ўзбекистондан борган тўрт нафар қизимиз унга фахрли ўринни кўлга киритди. Қозғоситондан 120 та хонанда иштирок этди. Совриндор бўлганлар сонини таққословчан бўлсак, ютугимиз салмоғи янада равшан бўлади.

академик вокалда ва дуетда ўз санъатини намойиш қилди. Шунингдек, Марина Ҳожиева миллий аънаваларни сақлаш ҳамда дует йўналишларида ўз санъатини кўрсатди.

Ушбу мақолада асосий ўринни кўлга киритиб келмоқда. У худди ўтган йилдагидек халқ вокалида,

Н.ҲАБИВУЛЛАЕВ, Темурийлар тарихи давлат музейи директори, У.АЛИМОВ, директор муовини

Д.УМАРОВА

Ш.ЁНДАШОВ

Гуларо АБДУЛЛАЕВА

Суратда: Гран-при совриндори Карина Тимофеева.

Рамаз БОБОЖОН, Ўзбекистон халқ шоири

БОШИНИГ ОМОН БЎЛСА БАС...

Ўзбекистон мен учун оламаро танҳо Ватан, Ҳамма бўстонлар ичида беқисме зебо Ватан...

Ушбу сатрлар ўзбекистон халқ ёзувчиси, хизмат кўрсатган санъат арбоби, Давлат мукофоти лауреати Ҳамид Ғуллом қаламига мансуб. Бинобарин, беғубор, бағри кенг, олижаноб инсон айна пайт сабаби беш билан беллашган турбиди, омад ёр бўлсин!

Мен Ҳамид Ғуллом билан бундан қарий етмиш йил муқаддам, яъни ўтган асрнинг 35-нчи йили эрта куз кунларидан биринчи, болалар адабиётига бағишланган кўришганим, танишганим. Эсласам, ҳамон кўз олдимда истараси иссиқ, самбиткомат, тили ширин, ёқимтой уша-уша Ҳамид... Фақат, энди, сочларида оқ, манглайда икки-уч ажин: кексалик аломати, баркамолликдан нишона... Лекин, қалби ҳамон қайноқ, қалами чаптал... Шундай бўлмаганда муҳаббатни ким қуйларди?

Чаманда кўрганам гуллар нафис ораста-ораста, Кўнгила ишқ навоси бунга вобаста-вобаста...

Ҳамид Ғуллом сермахсул, ижоди серқирра адиб. Жумладан: «Машъад», «Феруза», «Бинафша атри», «Мангулик» романи, «Қитъалар уйғоқ» балладалар туркуми, «Дола қўл», «Амазонка қўшиғи» дostonлари, «Тошболта ошиқ», «Муҳаббат навоси» каби муסיқали драмалари эътирофга сазовор бўлган. Қизиги шуки, бобоси унга шеър ёзиш эмас, ўқини ҳам манъ этган, билъакс, ҳунар ўрганиши, касб танлаши масъалат берган. Аммо ўзи Саъдий ва Навоий, Бобур ва Машраб ғазалларини севгани, ёлдан билгани учун Ҳамидга бу ҳол таъсир кўрсатмасдан, унинг қалбига теран туйғуларни жунбушта келтирмасдан ўтиб кетолмаган...

Болақай Ҳамид ўз маҳалласидagi Фаробий номли мактабдан тамомлаб, бобосининг хоҳиши билан ўн тўрт еттида ўрта осиб Индустриал институтининг ишчи факултетига кирди, лекин илҳом парисидан юз ўтирмайди:

Севиғи илҳом экан, ўйлаб қарасам, Вафо илҳом экан, ўйлаб қарасам...

деди ёш шоир. Мен эса унга 60 йилдан кейин, яъни камолот чўққисига қадам қўйганида дедимки,

Севиғи илҳом экан, ўйлаб қараса, Ижод мудоам экан, ўйлаб қараса...

Ҳаёт китобининг ҳар бир вағари Кутлуғ калом экан, ўйлаб қараса...

Янги Ўзбекистон, муस्ताқил дийр Элга нийғом экан, ўйлаб қараса...

Олимжондан Ҳамид, Ғафурдан Ғуллом Табаррук ном экан, ўйлаб қараса...

Саксонини санамай, бағрига босган Ҳамид Ғуллом экан, ўйлаб қараса...

Ҳа, шундай! Яна бир ўйлаб қараса, саксон эмас, бутун саксон бешга қиринди, Оллога шукр!

Эсласам, бундан неча-неча йиллар аввал Ҳамиднинг уйдаги танча четиди ҳар иккимиз шеър машқ қилиб, тонгни кутганим. Асқад билан шахмат ўйнаб, оқшомни тунга улаганим. Туроб билан ижодий баҳс ва мунозаралар оқибатида чарчаб, бошимиз қотган бўлса ҳам, эртаси кун яна бир-биримизни қидириб қолганмиз... Уша йиллари Тошкент Давлат педагогика институтини миаллий адабий ҳаракатчиликнинг маркази эди ва бу анана узоқ вақт давом этди. «Еш қаламқаш» тўғрисида мунтазам ишлаб турарди. Кези келганда, таниқил шоирларни учрашувга таклиф этарди. Айниқса, Усмон Носир ёшлар орасида жуда машҳур эди. Уша йиллари унинг «Юрак», «Меҳрим» шеърини тўпламлари қўлма-қўл ўқиларди. Шундай учрашувлардан бири — ўзимиз қизган «Бешёғоч» қўли ўртасидagi кичик бир оролдача янтраган шеъронлик ҳамон ёдимда... Уша оқшом ўқилган шеърлар завқи тонга улган эди, тонг нақарин... Эсимда, кўшини интиқиб кутганим... Лекин, бахтга қарши, бундай ижодий гурунни Худо кўп кўрдими ёки кўз тегдими, билмайман, асал заҳарга айланди, «Шахса сизини» касофати панд берди. Пуш-

кинни, ҳатто Шекспири ўзбекка танитган Чўлпон, Гогол кулгисидан миллатни баҳраманд этган Қодирий миллатчиликда айбанди, буюк чинорларини кўпориб ташланди, Лермонтовдан «қўмақ» ўтинган Усмон Носир қамалди... ёш авлод бошига бевақт мусибат тоши ёғилди, начора! Мени сўроққа тутдилар:

— Ҳамид Ғуллом сенинг уйингга бордимми?

— Борди.

— Усмон Носир шеърларидан ўқидими?

— Йўқ!

— Нега ёлғон гапирасан, ўқитган, халқ душманини ташвиқ қилган.

— Тўхмат, — дедим қатъият билан, — Усмондан эмас, Пушкиндан ўқигани рост!

Бу воқеа шундай рўй берган эди: кечқурун Ҳамид бир ошанса билан бизникига кириб келди, ёш ойна... Ҳовлининг этагига қўйилган чортоқда ўтириб бир пиёладан ҳови ичдик, бир ошамдан ош ҳам едик. Менинг ойим, айниқса, дадам шеър ўқиса Ҳамид ўқисин, дердилар. Ҳа, шундай! Яна илтимос бўлди. Мен ўзбек тилида нашр этилган Пушкин китобини келтириб, унинг қўлига бердим, бир-икки варақлаб, «Богчасарой фонтани»дан ўқиди.

Жуда яхши ўқиди, янтрабди юборди. Аммо у билан бирга келган ошанса, Ҳамидни сотанлигидан, мунофиқлик қилганидандан жуда ғазабландим, ўзимга такрор-такрор савол бердим: «Ҳамид Пушкин асарини Усмон Носир таржимасида ўқиди-ку, хўш?... Бунинг нимаси жонғай?»

Бари бир бўлмаси, не саволлар бошимизга тушди. Наҳотки, бизнинг авлод манглиги шунчалик қора бўлса! Уттигинчи йиллар бошланган очлик кўп ўтмай манъавий ҳақратчиликка уланиб кетди, қамқоқ, лагер... Кўп вақт ўтар-ўтмас уруш, қирғин-барот... Уша йиллари устоз адиблар ва тенгшос эстабллар қатори Ҳамид Ғуллом асарлари ҳам фронтдаги ўзбек жангчилари орасида севиб ўқиларди, қўлма-қўл ўтарди.

Йиллар ўти, салмоқли йиллар... Эсласам, кунлардан бир кун Ҳамид билан бирга Фарғона vodiysига йўл олдик ва у ерда дала меҳнатчилари билан учрадик. Очингани айтаман, ҳар бир учрашув қизинг баҳс ва мунозараларга айланди, суҳбат экология масалаларига, шу жумладан, Орол тақдирига бориб тақалди. Бу, албатта, табиий бир ҳол эди. Чунки, сафаримиз Фарғонадан бошланган бўлса, биринчи манзил Воидил ерлари — Минглон ва Чимен қишлоқлари эди. Сув тағида қолган пахтазорларни, тошқиндан зарарланган уй-жойларни, мактаб, кутубхона ва маъмурий биноларни бу ерларда кўплаб кўридик. Табиий офатдан жабру-жафқо чеккан аҳоли дардига шерик бўлдик. Сел жамоа ҳўжалиқчиларига ҳамла қилиб, кулф уриб турган экинзорни шикастланганга ўхшаш, улкан майдондаги гўза балчиққа ботиб ётганга гувоҳ бўлдик. Сон-саноксиз ниҳоллар эса гўё бир йиқилиб турганди... бемажол. Кўпчиларнинг эрин бор-у, ўзи йўқ...

Давлат. Лекин табиий офатга қарши кураш жабҳасида халқ камарбаста, юрагида ўти бор,

билатига кучи бор ҳамма ўзини бурчи билди, ҳормай-толмай тер тўкаётганини қўриб ҳақонландик, ногаҳон яна шеърят тилга кирди:

Табият қақнаса, одам қақшайди, Наҳотки, юз берса кўз ўнгимда бу! Табият янхаса, одам яшнайди, Яшнайди муҳаббат, қўшиқ ва чолгу...

Мен бошланган мушоирани бизга йўл-йўлакай ҳамроҳ бўлган истеъодли қалам соҳиблари Йўлдош Сулаймон, Ҳабиб Саъдулла, Қамчибек Кенжа, Ҳалима Этамбердиевалар давом эттириб, уни Ҳамид Ғуллом якунлади.

Ҳамид Ғулломнинг шоир ва адиб бўлиб шаклланишида Чўлпон ва Қодирий, Ғафур Ғуллом ва Ҳамид Олимжон, Ойбек ва Усмон Носир ижоди таъсир кўрсатганлиги сир эмас. Шунингдек, унинг жаҳон ва рус мумтоз адабиёти намуналаридан моҳирона қўлпан таржималари диққатга сазовор.

Ҳамид Ғуллом 1941 йил кўкларида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоллигига қабул қилинди. У устоз Ғафур Ғуллом ва

Ҳамид Олимжон назари тушган қалам соҳибларидан бириди. Мен Ҳамид етмишга етганида ҳам, саксондан сакраб ўтганида ҳам, унинг ижоди ва ҳаёт йўли ҳақида икки-уч оғиз сўз айтганман. Наҳотки, ўшандан бери яна ўн-ўнбеш йил ўтди? Хўш, ишладик, ёздик, яна қандай воқеалар ўз берди? Бу саволларнинг жавоби бир қаратанда оосон, аммо жуда тирак, жуда мароқли... Жаҳоншумул улкан ўзгаришлар, тарихий бурилишлар, тасаввурга сигмас янгиликлар рўй бердики, энг муҳими, энг муқаррами, халқимизнинг эзгу тилиги, асрий армони, буюк зафаримиз — Мустақилликдир.

Бугун мен ҳамдам ва ҳамқалам қадрдоним Ҳамид Ғулломнинг мўътабар 85 ёшини муқарраб олд этакдан, унга янги ижодий парвоз, хонадонига бахт-саодат тилаб: «Майли, ёшинг ўтса ҳам, бошинг омон бўлса, бас...» дегим келди.

НОСИР ФОЗИЛОВ КАШФИЁТИ

Ҳамид Ғулломнинг 85 ёшлиги Нишонланган кунда

«Ажиб бир қонуни қузатиш мумкин: Кимдир эллигиди мункайиб қолар, Ҳатто қирқдан ўтгач, кексайиб қолар. Ҳа, йиллар беаёв ўтказар ҳукмин.

Лекин бошқа ёндан қузатиш мумкин: Кимдир саксонда — бақувват чинор, Ҳатто тўқсонда — ўтгаздай виқор, Дилда завқ, тафаккур тивик, тан дуркув.

Бунинг сир-асрорин топиш ниҳоят: Ҳар кимга яхшилик соҳиб яшасанг, Ҳар қачон ҳасаддан қочиб яшасанг, Умрингга қўшилар умр бағоят.

Ҳатто ёшлигини узайтиш мумкин!

Абдулла АЪЗАМОВ

ЎН ОСТИ ЁШ ҲУКМИДА ЮРАК

Дафъатан қўламан нафасини, унинг илк муқаддаларини пайкаб қолганмисиз? Шунда рунгиз кенгликларни қўмас, соғинтирган таниш кўринг сари шошганмисиз? Англизар бағридаги ҳазонлар остидан жийлаиб турган ифбатли бойчечак-ка кўзингиз тушганини ўшанди?

6-синф ўқувчи Шайхоннинг шеърларини ўқиганимизда кўнглингизда ана шундай қайфият, мунаввар шаярлар ўйонса, ажаб эмас. Шахноза нафақат шеърлар ёзда, жаҳон шеърятидан, хусусан, Ф.Тютчев, А.Бунин, А.Блокдан чиройли таржималар ҳам қилган. Албатта, шеърли сўмоғи гўзал кўрингани билан энг қўйин сўмоқидор. Зери, у тилсимотлар билан тўлиб-тошган инсон қалбига етаклабди.

Сенга бу машаққат йўлда омадлар ва бахт тилайман, жажжи Шахноза!

Мирпўлат МИРЗО

Товонимга салчиб найзалар, Кўйвормаймиз, дер чирмовуқлар.

Соғинибди мени дугонам, Қола қол, деб ортиндан юрар, Гул қўлда милтиқлаб шабонам, Ташлаб кетма, дея ёлворар.

Юрагимда унар қўзғалдоқ, Қайтсам яна шаҳар қўйинга, Мени кутар интизор қилмоқ, Соғинчларим осиб бўйинга.

Тангрим қўзинг яратди мовий, Мени берди севиғи илохий.

Об-раҳмат-ла қилди парварини, Боларидек берди унга ниш.

У бор жойда ўтмишдан йўқ из, Унга лойиқ ном бермоқ жоиз.

Нозик қўлинг эсимда ҳамон, Чоқлар мени сўзларинг жонон.

Тубеиз қўзинг кўк уммонига, Шўнгиб сингиб кетай қошинга.

КИЧИК ЖАНРЛАРДАГИ ҚИТАГА НАҲОРИ

Аксар адабиётшунослар эътироф этганидек, Шукрур Холмирзаев Абдулла Қаҳордан сўнг ёш ижодкорларга сабоқ бўла оладиган кичикчилик мактабини яратди. Бунинг «Ўзбекистон адабиёти ва санъати»нинг аввалиги сонда адибга мактуб ёзган Нурат Раҳмат ҳам алоҳида таъкидлайди.

Ш.Холмирзаев бадиий ижодининг бир қанча жанрларида самарали ижод қилаётган ёзувчи. Аммо адиб ўз бадиий маҳоратини бор бўйича насрининг кичик жанри ҳикояда кўрсата олди. Ёзувчининг бадиий-ижодий изланишлари, катта маънодаги ютуқлари бевосити шу жанр билан боғлиқ. Унинг ҳикояларини мутлола қилар эканмиз, бир-бирига ўшамайди турадиган жиҳати, унинг қаҳрамонлари табиат билан узвий алоқадорликда акс эттирилади. Улар худди Шукрур ака каби чўртқар, ҳақиқатгўй одамлар, табиатга, ҳайвонлар қўшларга, тоғу тошларга меҳр қўйган.

«Сайланма»га кирган «Кўкбой», «От эгаси», «Жарга учан одам», «Чўлқ турна» ҳикоялари бадиияти, фалсафаси билан китобхонни ўзига жалб қила оладиган асарлар.

«Кўкбой» ҳикоясида дўста садокат, вафодорлик гоёси илгари сурилган. Ҳикояда асосий эътибор вафодор ит — Кўкбой образига қаратилган. Чунки адиб забонсиз ҳайвон тилсими орқали вафодорлик хислатини очиниши бош мақсад қилиб қўйган. Кўкбой эгаси билан қалқил овига қиққананда Қаландар ака тўстатдан корга юзтабан тушиб вафот этади. Ит эгасининг мурдасини гир айланчи, уни турғазига ҳаракат қилади. Ниҳоят, қишлоққа бориб одамларни бошлаб келади. Эгасининг ўлимидан қаттиқ изтиробга тушган ит қабрисига ўлиб қолади. Турги, бундай воқеалар ҳаётда ҳам учраб туради. Адибнинг маҳорати шундаки, бу ҳаётини воқеани чинакам бадиий ҳақиқатга айлантира олган.

«Кўкбой», «От эгаси» ҳикояларида рус адабиётининг ҳам таъсири йўқ эмас. Жумладан, Турғеневнинг «Муму» ҳикоясини оладиган бўлсақ, Герасим беканинг топириги билан ўзи севган ит — Мумуни ўлдирди. Худди шунга ўхшаш ечимни биз Ш.Холмирзаевнинг «От эгаси» асариди кўрамиз. Ҳикоя қаҳрамони Инод жуда катта бахтсизликларни бошидан кечирган иродаси мустаҳкам кишилар тилсими. Унинг севилими қўрабайр отини ағлашга интиланган Эгамберди — худбин, инсофсиз. Воқеалар ривож ш шу даражага борибдики, Инод отини бировга беришдан кўра, уни ўз қўли билан оти ўлдирганини афзал билади. Ушбу воқеа тасвирдаги кучли драматизм китобхонни ларзага солади. Агар рус ёзувчиси Турғенев билан Ш.Холмирзаев ҳикоялариди қаҳрамонлар ҳаётига, руҳиятига чуқурроқ разм солсақ, ҳар иккаласида изтиробли кечинмадорини ўзига оқ талқинини кузатиш мумкин. Хусусан, Герасим жисман оқиз, яъни ў соқов одам. Шунинг учун соқов тилида кучини «му-му» деб атаган. Муму унинг ҳаётида овини оғна айланган. Ҳикоя ечимида Герасим бекнинг мурдасини берган дўстини ўзи ўлдиршига мажбур қилинади. Ш.Холмирзаевнинг ҳикоясида Инод гарчанд жисман соғлом бўлса-да, оиласидан айрилган, жуда кўп бахтсизлик ва омадсизликка учраган одам. Демак, Герасимнинг ҳам, Иноднинг ҳам тақдир сийламаган. Улар бу кечитки

ЎН ОСТИ ЁШ ҲУКМИДА ЮРАК

Дафъатан қўламан нафасини, унинг илк муқаддаларини пайкаб қолганмисиз? Шунда рунгиз кенгликларни қўмас, соғинтирган таниш кўринг сари шошганмисиз? Англизар бағридаги ҳазонлар остидан жийлаиб турган ифбатли бойчечак-ка кўзингиз тушганини ўшанди?

6-синф ўқувчи Шайхоннинг шеърларини ўқиганимизда кўнглингизда ана шундай қайфият, мунаввар шаярлар ўйонса, ажаб эмас. Шахноза нафақат шеърлар ёзда, жаҳон шеърятидан, хусусан, Ф.Тютчев, А.Бунин, А.Блокдан чиройли таржималар ҳам қилган. Албатта, шеърли сўмоғи гўзал кўрингани билан энг қўйин сўмоқидор. Зери, у тилсимотлар билан тўлиб-тошган инсон қалбига етаклабди.

Сенга бу машаққат йўлда омадлар ва бахт тилайман, жажжи Шахноза!

Мирпўлат МИРЗО

Товонимга салчиб найзалар, Кўйвормаймиз, дер чирмовуқлар.

Соғинибди мени дугонам, Қола қол, деб ортиндан юрар, Гул қўлда милтиқлаб шабонам, Ташлаб кетма, дея ёлворар.

Юрагимда унар қўзғалдоқ, Қайтсам яна шаҳар қўйинга, Мени кутар интизор қилмоқ, Соғинчларим осиб бўйинга.

Тангрим қўзинг яратди мовий, Мени берди севиғи илохий.

Об-раҳмат-ла қилди парварини, Боларидек берди унга ниш.

У бор жойда ўтмишдан йўқ из, Унга лойиқ ном бермоқ жоиз.

Нозик қўлинг эсимда ҳамон, Чоқлар мени сўзларинг жонон.

Тубеиз қўзинг кўк уммонига, Шўнгиб сингиб кетай қошинга.

ДўСТГА ИНТИЗОРМАН ЖИМЖИТ КЎЧАДА

Бир сиқим ош дамлаб жажжи лекчада, Интизор кутаман дўстини кўчада. Келармикан, дейман биронта ошнам Бу шом ош-тузимни қўрали баҳам.

Келармикан, дейман, давлатсиз, ҳадсиз, Меъдан алоҳида кутмай илтифот. Ҳар қандай сабабсиз, вақсиз, муҳлатсиз, Келармикан дейман. Шундай-ку ҳаёт.

Бултурги узумдан қин-қизил шароб Сокин товланади биллур қўзада. Мен эса кўчада, Дўстқоқ дил нуноб, Дўстга интизорман жимжит кўчада.

Дўст эса келмайди. Узоқ умринг. Аччиқ-чўчқини бирга тотган дўст, Шон-шарафи учун бахту суруринг Қанча байрамларда қадаҳ отган дўст.

Истайман бу сокин қадр оқшоми Шам ёниқ хонамда дўст билан ўтсин. Вафонинг қўзи ёш муштоқ илҳоми Дўст суҳбати билан дилни овутсин.

Лекин, дўст келмайди. У хуш илтифот. Ва хуш такаллуфга қўлмишди олат. Самимий эзгулик энди унга ёт. Дўст ҳасрати унга бетона ҳолат.

Замон дабдабага ўртатмиш уни, Эзгу қадрловлик чиқмиш эсимдан. Уни қўққа отиб шухрат тўқинди, Карнайлар овози янграб сўзилди.

Мен эса, кутаман дўстини ҳамон Бир сиқим ош дамлаб жажжи лекчада. Сим ёғоч бошида милтиқлар ҳайрон Соғинган кўз каби чирок кўчада...

ДЕНГИЗ Истар эдим: инсоннинг қалби Денгиз бўлса, бўлса чўнг уммон. Удуғ бўлса шу денгиз каби, Унга сизга қонот, осмон.

Шу денгиздай, Она ерни дил Эркаланиб қўчса ҳар лаҳза, Ҳар тонг Қўшни машъаддай дадил Ўз бағрида порлатиб ёқса.

Тушлар эса, келин पोшша — Ой Ва юлдузлар сийна қўйсалар; Севувчилар учун бу чирой Висол берса, улар тўйсалар.

Қироқларни бутун одамзод Чаман этиб, яйраб чўмилса. Шодликдан у ҳаминша обод

«Фауст» таржималари дунё юзини қурди. Адабиётимизда пайдо бўлган ҳар бир янгилик «яшин тезлиги» да китоб холида ўқувчига етиб борди. Нашриёт тарихида ҳеч қачон мунаққидлар асарларига бу қадар саховат кўрсатилган эмас — ҳар йили ўнлаб, йигирмалаб адабий-танқидий китоблар чиктиб турган.

Ҳамид ака мана шундай жамоатчилик-ташкilotчилик ишлари билан баробар ҳам шеърятда, ҳам насрда, ҳам драма-тургияда, ҳам публицистикада гоёт баракли ижод қилди. Унинг икки китобдан иборат «Машъад», «Тошкентликлар», «Сенга интилам», «Бинафша атри», «Мангулик» романилар у вақтида кичиккиш билан ўқилган, муқофотлар билан тақдирланган, «Мангулик» хитой тилига таржима қилинган. Шеърлари қўшиқ қилиб ай-тилади. Мукимий театрида сахналаштирилган «Тошболта ошиқ» комедияси хануз одамлар оғзидан тушмайди.

ЖЎШҚИН ҲАЁТ ВА ИЖОД СОҲИБИ

Ҳамид ака жаҳон кезган, улкан халқаро минбарларда ўзбек эли, адабиёти шаънини кўтаришда саваб ишлари адо этган, халқаро мавзуларда кўплаб асарлар битган адиб. Унинг «Қитъалар уйғоқ» китоби, ҳикоя ва романлари жаҳоннинг қирқдан ортиқ тилларига таржима қилинган. Адибнинг ўз ҳаёти ва ижод йўли ҳақида ҳикоя қилувчи «Вафонинг узун йўли» асарининг бутунги адабиётимизда муносиб ўрни бор.

Дунё кезган, кўшни қурган, Қодирий, Чўлпон, Усмон Носирлар билан мулоқотда бўлган, Ғафур Ғулломнинг энг яқин жиғари — шоғирдларидан саналган, уша оғир замонларда масъул лавозимларда ишлаб, бирорта ижодкор ҳаммаси билан оғир етказмаган бу табаррук зот бугун 85 ёшини нишонламоқда. Ҳамид аканинг ҳали китобхонага, халққа айтадиган гаплари кўп. Бу йўлда унга омад ёр бўлсин, дегим.

Умарали НОРМАТОВ

МАКТАБИМ

Кетарканман йўлакчангга Томди кўз ёшим. Узинг эдинг янги ақил дўст Тилсиз сирдоним.

Баъзан ўзинг дўстлардан Кенг бўлдинг, мактаб. Барчамизга баробар, ҳам Тенг бўлдинг, мактаб.

Устозларим меҳри сенда, Дил туғени — сен. Паргаларим хайр, бутқул Кетмакданман мен.

Учирмадим кучоғингдан Ҳайр бағрига. Минг ташаккур, мактабжоним Барн-барига.

Тўққиз йиллик қадрдоним, Дўстим. Сирдоним. Ҳам мактабим, устозларим, Ҳамда сифдоним.

Хайр, хуш қол эсдаликлар. Жажжи ватаним! Хайр, энди эркаликлар. Хайр, мактабим! Тулқияларим ашўр битдим, Шарфадинга, шонингга. Олиб тургин, ҳар замонда Мени ёлдинга.

Мақсадхон ҲАКИМОВА, Жаҳон тиллари университетини қошидаги академик лицей талабаси

ДОИМИЙ ҲАМРОҲ

Инсоннинг Ердгаги умри мубайнида амалга оширадиган ишлари нималардан иборат? У тақдирини йўлдан бориб, кўнглига туккан оруз умидларини амалга ошириш учун инсонга энг зарур нарса нима? «Алкимёгар» романи мана шундай қўлали, маънаван фалсафали, моҳиятчан эса оддий инсоний муаммо ҳақида.

Асар муаллифи — хозирги замоннинг машҳур ёзувчиси бразилилик Пауло Коэльо. «Алкимёгар» Ричард Бакиннг «Оқарлоқ Жонатан» ёки «Шарпалар» асарларига ўхшамайди. Экзопернинг «Кичик шахзода»-сига ҳам ўхшаш жиҳатлари кам.

